

Значною загрозою для досягнення національних стратегічних цілей є недостатня інтенсивність та гальмування модернізаційних процесів розвитку держави, недостатній рівень структури іноземних інвестицій, які б забезпечували стабільне й урівноважене економічне зростання, посилили б зв'язки України з передовими технологічними та науковими центрами.

Україна є потенційною мішенню міжнародного тероризму. Водночас подальша соціальна та економічна диференціація українського суспільства створює передумови для соціального тероризму, коли терористичні акти спрямовуються проти державних установ, приватних закладів, посадових осіб, діяльність яких певна соціальна група пов'язує зі своїм соціальним становищем, яке погіршується.

Незважаючи на те, що ймовірність прямої військової конфронтації в регіоні незначна, демонстрація військової сили, провокації та погрози її залишаються загрозою для України.

Загрозою для безпеки держави є занадто велика залежність України від постачання енергоносіїв з Росії та концентрація іноземного капіталу, який репрезентує економіку в одному або в декількох стратегічно важливих для національної безпеки економічних секторах, де немає гарантій вільного ринку або цей ринок нестабільний.

Приватизація майна стратегічно важливих для забезпечення національної безпеки об'єктів та виконання збиткової для економічної безпеки діяльності, а також неповноцінне функціонування вказаних об'єктів викликають загрозу добробуту громадян, державній незалежності та конституційному ладу.

Загрозою, яка стимулює соціальний та політичний екстремізм, є поглиблення диференціації між регіонами за рівнем соціально-економічного та суспільно-політичного розвитку, а також зростання різниці у життєвому рівні між різними соціальними групами населення.

Тіньова діяльність фінансових і організованих злочинних угруповань, а також корупція, компрометують верховенство закону, підривають громадянську віру в демократичні цінності та демократичні інституції управління і являють собою значну загрозу для України.

Діяльність іноземних спецслужб проти України, якій сьогодні притаманне поєднання традиційних і нетрадиційних методів та використання нових технологій в досягненні цілей отримання інформації, їх деструктивний вплив на військові підрозділи, політичні, економічні та соціальні процеси, крадіжка засекреченої інформації, її втрата, знищення тощо, викликають низку загроз у різних сферах національної безпеки.

Зазначені ризики та загрози динамічно змінюються в залежності від внутрішніх, регіональних та глобальних умов, а комплексний їх характер вимагає вжиття дійових заходів, що виходять за межі традиційних механізмів та методів забезпечення національної безпеки України.

☞ Національна безпека України – узагальнюючий результат державної політики захисту національних інтересів в усіх сферах державного і суспільного життя.

У процесі функціонування національної безпеки реалізуються національні інтереси України. Захист національних інтересів передбачає діяльність з виявлення, попередження та усунення загроз в усіх важливих сферах життєдіяльності суспільства.

Основними загрозами національній безпеці України виступають внутрішні загрози – від економічної нестабільності і до духовного спустошення окремих верств

населення. Особливо небезпечними є тенденції підміни національної безпеки груповою, сімейною, клановою, відсутність єдиної державницької ідеології.

Визначальне значення для забезпечення національної безпеки України має реалізація української національної ідеї як ідеології розвитку нації і держави, як стратегії державотворення, політичної програми і економічної політики єдності, духовності і моралі на основі менталітету народу, його освіченості.

Література.

1. Рачок А., Шангіна Л. Зовнішня політика та політика безпеки // Національна безпека і оборона. – 2007. – С. 64–77.
2. Семенченко А.І. Теоретико-методологічні засади визначення, класифікації та оцінка систем загроз національній безпеці і рекомендації щодо їх удосконалення // Вісник НАДУ. – 2007. – № 3., С. 86–108.
3. Ситник Г.П., Богданович В.Ю., Єжєєв М.Ф. Геополітика і національна безпека: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
4. Морозов К. Політичне обґрунтування євроатлантичного вибору України. / Наука і оборона. – 2008. – С. 50–60.
5. Указ Президента України № 670/2004 від 17.06.2004 «Про Стратегічний оборонний бюлетень України на період до 2015 року».
6. Закон України «Про основи національної безпеки України» № 964-IV від 19.06.2003 р. / Відомості Верховної Ради // ВВР, 2003, № 39.
7. Романов І.В. Стратегії національної безпеки // Атлантична панорама. – № 6. – 2008. – С. 34–38.

УДК 332.1:336.13:336.14

Олеся Голинська

ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ: СУЧАСНІ ФОРМИ ТА ПРОБЛЕМАТИКА

В статті наведено огляд сучасного стану та форм реалізації фінансово-бюджетної регіональної політики в Україні, висвітлено її проблематику. Здійснено групування форм регіональної фінансово-бюджетної політики за ознакою суб'єктів управління. Обґрунтовано потребу у запровадженні порядку формування місцевих бюджетів на основі державних соціальних стандартів, які забезпечуватимуть достатній якісний рівень надання послуг населенню незалежно від місця проживання. Висловлена попередня теза про те, що сучасна державна фінансова політика неможлива без застосування основ ринкового фінансового менеджменту, який базується на плануванні, прогнозуванні та контролі.

Ключові слова: фінансово-бюджетна регіональна політика, місцеві бюджети, державна фінансова політика, ринковий фінансовий менеджмент.

© Голинська О.В., 2011.

Необхідність створення механізмів дієвої бюджетної політики обумовлена сьогодні тим, що в Україні виникли об'єктивні передумови для зміни системи господарювання в цілому, та, як наслідок, зміни фінансових методик і практик їх застосування, а особливо, в частині функціонування місцевих бюджетів. Становлення України як незалежної, демократичної та соціальної держави обумовлює необхідність формування механізмів, здатних забезпечити фінансову самодостатність держави в цілому та регіонів зокрема. На етапі ринкових трансформацій, які відбуваються в нашій країні, питання, що стосуються функціонування бюджетної сфери, є достатньо актуальними. Нерівномірність бюджетних надходжень та витрат, їх недостатність, необхідність забезпечення стовідсоткового фінансування видатків обумовлюють потребу наукового обґрунтування підходів щодо їх вирішення. В контексті цієї проблематики, забезпечення бюджетної стабільності розглядається нами, насамперед, в площині зміцнення доходної частини бюджету та підвищення результативності бюджетних видатків.

Демократичний розвиток країни передбачає ефективне функціонування регіонів, здатних вирішувати питання самоврядного розвитку. Така здатність потребує відповідного фінансового забезпечення, що реалізується через формування бюджетів регіонального рівня.

У контексті цієї наукової статті доцільно критично осмислити теоретичні напрацювання вітчизняних та зарубіжних авторів з таких напрямів наукових досліджень: визначення ролі фінансів у процесі державного регулювання (Д. Б'юкенен, Г. Таллок, П. Самуельсон); теоретичні проблеми державного управління, методи і механізми їх реалізації (Г.В. Атаманчук, В.Д. Бакуменко, В.В. Дорофійенко, П.І. Надолішній, Н.Р. Нижник); проблеми децентралізації управління і шляхи зміцнення фінансової та бюджетної стабільності регіонів (А.Г. Ахламов, С.І. Двоєносенко, О.В. Долгальова, В.В. Зайчикова, Б.А. Карпінський, В.Ю. Керецман, В.В. Мамонова, Ц.Г. Огонь, Н.В. Старостенко); механізми реалізації бюджетної політики в контексті стабільності соціально-економічного розвитку країни (І.О. Лютий, Л.М. Демиденко, О.П. Крайник); теоретичні основи формування державних та місцевих фінансів (О.Д. Василик, Т.І. Єфименко, В.І. Кравченко, В.М. Опарін, Ю.В. Пасічник, І.В. Розпутенко); проблеми місцевих фінансів, особливості процесу формування бюджетів територій, механізм їх визначення (А.О. Дегтяр, Н.В. Калінюк, К.В. Павлюк, В.С. Толуб'як).

Всі названі автори зосереджують увагу переважно на загальних теоретико-методологічних засадах державного управління та на його окремих сферах, вивчають конкретні питання регіонального розвитку.

Питання формування механізмів бюджетної політики в наукових працях ще недостатньо досліджені.

Мета статті визначається процесами реформування, що відбуваються зараз в Україні. Мова йде не тільки про вдосконалення тих чи інших напрямів, а про перехід країни на якісно новий рівень функціонування.

Одним з основних чинників забезпечення збалансованості регіонального розвитку є досягнення стабільності доходів та обґрунтованості видатків бюджетів регіонального рівня шляхом визначення механізмів, що їх формують. Визначальними інструментами державного регулювання розвитку регіонів є складові державних фінансів – доходи бюджету та обґрунтовані напрями їх витрачання. Від їх стабільно-

го збалансування залежить виконання в повному обсязі державою покладених на неї зобов'язань.

Якщо розглядати бюджетну політику у масштабах окремих держав, то необхідно відмітити, що поєднання державного регулювання з ринковими відносинами, державної власності на значну частину засобів виробництва з приватною, забезпечує в найбільш розвинутих країнах стійкий ріст валового регіонального продукту і підвищення добробуту населення, а відтак, бюджетну прогнозованість.

В Україні існують загрози, які не сприяють збалансованому регіональному розвитку, в тому числі й економічному, і як наслідок, досягненню стабільності доходів бюджету регіону, це насамперед:

1. Високий рівень заборгованості як на рівні держави, так і на рівні підприємств.
2. Активне зростання товарного імпорту.
3. Активізація приросту інвестицій в основний капітал супроводжується значною диспропорційністю інвестування.

4. Вітчизняна продукція недостатньо конкурентноспроможна, тому що має матеріало та енергетичний характер. Панівними в Україні залишаються ресурсомісткі низькотехнологічні галузі, а високотехнологічні напрями створюють лише близько 3-5% загального продукту.

Одне з основних завдань бюджетної політики в даному питанні – забезпечення стабільності прогнозу бюджетних надходжень та видатків на основі економічного обґрунтування.

Як відомо, Україна є унітарною державою. Наявність економічних проблем в галузі бюджету в Україні має значні регіональні відмінності. Це стосується як рівня економічного розвитку і використання ресурсного потенціалу, так і стану пов'язаних з цим процесів, особливо рівня життя населення [1]. Для розв'язання зазначених проблем необхідно вирішити низку методологічних питань, які стосуються концептуальних підходів до розвитку і територіальної організації бюджету в цілому та конкретного прояву окремих його функцій на мікро- та мезорегіональних рівнях.

Стабільне функціонування систем «центр – регіон» у розвинутих країнах багато в чому визначається налагодженою бюджетною системою, яка зменшує регіональні соціально-економічні нерівності та підтримує державну єдність.

Відповідно до суб'єкта управління бюджетну політику на регіональному рівні можна класифікувати на:

- державну регіональну бюджету політику;
- регіональну бюджетну політику безпосередньо на рівні регіону.

На нашу думку, до основних механізмів управління регіональним розвитком, як визначальних складових державної регіональної політики України, відноситься механізм бюджетного регулювання.

І тому на сучасному етапі розвитку на державу покладені функції формування концепції загальнодержавної політики регіонального розвитку, одним з пріоритетних напрямів якого має бути максимальне досягнення критеріїв прогнозованої збалансованості, в тому числі за рахунок досягнення стабільних бюджетних надходжень.

Розробка і реалізація дієвої бюджетної регіональної політики, яка б передбачала умови для забезпечення стабільності бюджетів, є одним із резервів підвищення ефективності економічної складової держави. В даному випадку держава покликана забезпечувати міжрегіональну єдність відтворювальних макроекономічних

процесів [1]. Вона має заохочувати активну діяльність регіонів у максимальному використанні резервів щодо забезпечення бюджетної стабільності, важливою умовою якої є взаємоузгодженість дій органів влади на державному та регіональному рівнях. Для досягнення такої взаємоузгодженості доцільно переглянути існуючі механізми взаємодії органів влади з метою формування та реалізації ефективної регіональної бюджетної політики. Така політика передбачає створення через фінансову систему відповідного бюджетного «клімату» у районах для стимулювання їх прискореного розвитку.

Діючий механізм розв'язання проблем регіонів, пов'язаних з формуванням та виконанням бюджетів, не є достатньо ефективним. Головними перешкодами цього є:

- недосконалість нормативно-правової бази державного регулювання регіонального розвитку в частині бюджетних відносин;
- недостатнє застосування інструментів державного регулювання, спрямованих на стимулювання використання бюджетного потенціалу регіонів;
- низька фінансова спроможність органів державної влади щодо вирішення проблем регіонів;
- незавершеність формування та недосконалість моделі управління бюджетним процесом на регіональному та місцевому рівнях [2].

Для здійснення політики розвитку регіональні органи влади повинні мати відповідні фінансові можливості. Їх відсутність призводить до розпорошення державних та регіональних ресурсів, неефективне їх використання у вирішенні місцевих проблем.

Не зважаючи на позитивні результати реалізації Бюджетного кодексу, доходна база бюджетів регіонального рівня залишається низькою. На даному етапі розвитку залишається невирішеним питання забезпеченості доходами місцевих бюджетів на виконання власних повноважень. Врахування таких видатків, як: утримання органів державної влади, освіта, охорона здоров'я, культура, під час визначення міжбюджетних трансфертів забезпечує їх виконання на мінімальному рівні.

До цього часу відсутній механізм формування місцевих бюджетів на основі гарантованих державою соціальних стандартів надання послуг населенню незалежно від місця його проживання. На сьогодні формування місцевих бюджетів здійснюється на формульній основі за нормативами бюджетної забезпеченості.

Існує потреба у запровадженні порядку формування місцевих бюджетів на основі державних соціальних стандартів, що забезпечуватиме мінімальний рівень надання послуг населенню незалежно від їхнього місця проживання.

На нашу думку, ефективність діяльності регіональних органів влади буде визначатись тим, наскільки механізм мобілізації бюджетних ресурсів забезпечує потребу в фінансах, загальна величина яких визначається затвердженими регіональними цільовими програмами.

Адже розвиток регіональної економіки органічно взаємопов'язаний з бюджетним процесом і всіма аспектами відтворення фінансових ресурсів. У рамках здійснення аналізу з'являються наступні можливості:

- виявити загальний обсяг матеріальних і бюджетних ресурсів, що формують відтворювальний процес і напрями їх використання;
- установити частку продукції, що використовується для вирішення внутрішньо регіональних соціально-економічних проблем;

- визначити частку валового національного продукту країни, що використовується для здійснення регіонального процесу відтворення;
- дати загальну картину утворення і використання ресурсів, що забезпечують формування бюджетних ресурсів у регіоні.

Саме тому має бути розроблена та запроваджена нова модель забезпечення стабільності прогнозних доходів та видатків, що базуватиметься на застосуванні відповідних методик ефективного бюджетного менеджменту, координації та концентрації спільних зусиль держави та регіонів [3].

Управління видатками місцевих бюджетів є важливою частиною бюджетної політики і, в значній мірі, визначається станом бюджетного процесу, порядком планування, затвердження і виконання місцевих бюджетів в частині видатків, а також контролем над його виконанням. Таким чином, вдосконалення практики бюджетування слід розглядати як важливий інструмент підвищення ефективності державних видатків. Але інструменти такого роду діють лише в комплексі з інструментами стратегічного та середньострокового бюджетного планування при формуванні засад бюджетної політики.

На початку свого становлення довгострокові, стратегічні цілі були визначені в Україні на засадах політичного устрою без урахувань потреб фінансової стратегії: прогнозування основних тенденцій розвитку фінансів, визначення факторів, що виявляють визначний вплив на цей розвиток, формування концепції використання фінансів та принципів організації фінансових відносин, розробки цілей фінансових програм по збільшенню ВВП держави, здійснення державної або наукової експертизи проектів та програм до прийняття закінченого варіанту.

Уряд держави, здійснюючи бюджетну тактику, зв'язану з вирішенням тільки конкретних завдань, що стоять на даному етапі розвитку суспільства шляхом маневрування фінансовими ресурсами та перегрупування грошових засобів (коштів), не має можливості досягнути поставлених довгострокових цілей.

Однак в кожному цивілізованому суспільстві, уряд використовує фінансові відносини для досягнення визначених цілей, для здійснення своїх функцій та завдань. Тобто, бюджетна політика виступає активним знаряддям дії держави, як на економічні інтереси різноманітних верств населення, так і суспільства у цілому.

На регіональному рівні бюджетна політика є часткою державного фінансового регулювання через правову базу, податкову систему, перерозподіл грошових доходів та ресурсів окремої територіальної громади [3].

Фінансова політика неможлива без застосування фінансового менеджменту, який базується на плануванні, прогнозуванні та контролі при будь-яких умовах.

В умовах прогнозуної невизначеності місцеві органи самоврядування втратили, на жаль, можливість здійснювати розробку змін фінансового стану на довгострокову перспективу. Це призвело в першу чергу до втрати можливості керування фінансовими ресурсами, використовуючи альтернативність будівництва показників та параметрів, яка визначає варіантність розвитку фінансового стану об'єкт управління на основі вже існуючих тенденцій, бо тенденції порушені. Однак управління неможливе без здійснення планування, що охоплює весь комплекс заходів від визначення планових завдань до втілення їх у життя.

На практиці виконавчі комітети місцевих рад, особливо сільських, чисельність апарату котрих не перевищує

5-7 чоловік, не в змозі пройти по усіх трьох етапах фінансового менеджменту. Планові показники прив'язані до показників минулих років та до розрахункових показників, доведених Міністерством фінансів України, що враховуються при визначенні міжбюджетних відносин. Прямолінійність та однобокості розвитку території підводять до кризових ситуацій.

Невід'ємною часткою планування є аналіз, що виконується в рамках контролю як фінансових ресурсів, так і за використанням матеріальних ресурсів, за виконанням управлінських рішень. Аналіз, водночас – це головний інструмент антикризового планування.

Тому в умовах кризи, прогнозуної невизначеності місцевим органам самоврядування необхідно більше уваги приділити:

- по-перше – визначенню вільних ресурсів шляхом постійного аналізу ефективності їх використання;
- по-друге – аналізу виконання управлінських рішень;
- по-третє – використання здобутої інформації задля довіри людей, що проживають на території громади.

Враховуючи повноваження виконавчих органів влади сільських, селищних та місцевих рад (ст.27 Закону України «Про місцеве самоврядування») [4] в сфері соціально-економічного та культурного розвитку, планування та обліку в частині забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку території, ефективного використання природних, трудових та фінансових ресурсів можливо не тільки шляхом розглядання проектів планів підприємств та організацій, що віднесені до комунальної власності відповідних територіальних громад, внесення в них зауважень та пропозицій, здійснення контролю за їх виконанням; а шляхом затвердження фінансових планів з наданням щомісячної звітності про їх виконання.

Вільні ресурси завжди є, потрібно тільки зробити аналіз та визначити ефективність їх використання. Кожне управлінське рішення повинно бути не тільки обґрунтованим, але й виконаним, або зміненим на більш вигідні умови для громади [5]. Якщо люди знатимуть усі проблеми громади та кроки влади для їх усунення, обов'язково знайдуться кілька нових ідей, застосування яких або привнесе дохід в місцевий бюджет, або допоможе вирішити хоча б одну з тих проблем, що є.

Інформаційні системи та технології все більше охоплюють всі сфери діяльності людини та людства. Значно нижчий рівень ефективності використання інформаційних систем в органах влади, де майже не існує формалізованих (з математичної точки зору) завдань для вирішення їх математичними методами, в діяльності яких використовуються якісні, а не кількісні показники, не визначено достатній перелік показників для оцінки стану відповідної сфери діяльності. Особливо це стосується органів управління адміністративно-територіальними одиницями, тобто місцевих державних адміністрацій, на яких лежить тягар забезпечення комплексного розвитку регіону. Внаслідок цього, перші керівники відповідних органів (обласних та районних державних адміністрацій) не мають змоги бути системно поінформованими щодо поточних подій та процесів. З одного боку, багатогранність процесів, що відбувається на відповідній території потребує постійного контролю за їх ходом та прийняття відповідних рішень. З іншого боку, реальні можливості конкретної людини щодо постійного відстеження багатомірних та суперечливих

даних, їх взаємозв'язків та взаємозалежностей мають свій край. Саме тут мають знайти застосування новітні інформаційні системи та технології, які можуть стати інструментом інноваційного розвитку за умов прогнозуної невизначеності. Адже великі масиви інформації, що потребують обробки та аналізу, насамперед, потрібні для обчислення факторів перманентного та тимчасового впливів. Мінімізація та кореляція дій таких факторів є найбільш правильним шляхом до стабілізації показників роботи регіональної влади. Одним з найважливіших показників ефективності управління є його передбачуваність для громади, зваженість та ціленаправленість прийнятих рішень [5].

Комплекс дій, направлених на подолання факторів дестабілізації, зокрема, у сфері місцевих бюджету та фінансів повинен, перш за все, направляти та концентрувати зусилля влади на пріоритети місцевого соціально-економічного розвитку регіону, на першочергові потреби місцевої громади.

Отже, з розвитком українського суспільства, виникає та вкорінюється нове розуміння сутності бюджетної політики – її основною функцією стає оптимальне задоволення інтересів громадян. Проте на фоні нинішньої посткризової ситуації цим вимогам відповідати доводиться особливо важко – ресурси бюджетів усіх рівнів є вкрай недостатніми навіть для мінімального задоволення цих інтересів. Відповідно, потрібно знаходити нові механізми державного управління, які дозволять отримати максимальний результат від витрачання бюджетних коштів.

Ці механізми потребують докорінної зміни підходів у фінансуванні послуг, що надаються громадам за рахунок бюджету. Вирішення цього завдання і, водночас, отримання соціально значущих результатів, є метою застосування механізмів управління, що поєднують оптимізацію кількості витрат з максимальним результатом від їх здійснення. Зважаючи на кризові явища в економіці держави та світу, в формуванні бюджетної політики (а особливо, доходної частини місцевих бюджетів) – не можна не враховувати фактори ризику, що принесені у бюджетний процес цими явищами.

На наш погляд, в умовах прогнозуної невизначеності на регіональному рівні, управлінські рішення повинні здійснюватися не тільки на основі фінансового менеджменту – сьогодні вони потребують відчуття ринкового механізму, інтуїції, здібності до прийняття гнучких екстрених реакцій на суспільні виклики.

Література.

1. Миколайчук М.М. Теоретико-методологічні основи оцінювання потенціалу економічного розвитку регіону // Соціально-економічний потенціал регіону та бюджетний процес: матеріали II міжн. наук. – практ. конф. (Одеса, 13 січня 2011 г.). – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2011. – С. 41–44.
2. Голинська О.В. Забезпечення ефективності та результативності використання бюджетного ресурсу // Державне регулювання економічних процесів в умовах глобалізації: матеріали ювілейної наук. – практ. конф. (Харків, 30 вересня 2011 г.). – Харків: ХРІДУ НАДУ, 2011. – С. 27–28
3. Толуб'як В. Удосконалення управління формуванням фінансових ресурсів територіальних громад // Актуальні теоретико-методологічні та організаційно-практичні проблеми державного управління: Матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю. Київ, 28 травня 2004 р.: У 2 т. / За заг. ред. В. І. Лугового, В. М. Князева. – К., 2004. – Т. 2. – С. 227–229.

4. Закон України «Про місцеве самоврядування» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР – Режим доступу з титолу екрану: <http://www.rada.gov.ua/laws/main.cgi?nreg28097>.

5. Давтян С.Г., Пойченко А.М., Саханенко С.Є. Організаційно правовий механізм державного управління на місцевому рівні: Навч. посіб. – Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2010. – 252 с.

УДК 330.357

**Володимир Осипов,
Ігор Парасюк, Олексій Ворожейкін**

УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ СУБРЕГІОНУ

Стаття присвячена проблемам субрегіонального розвитку. Досліджено становлення поняття «субрегіон» в Україні. Проведено порівняння субрегіонального управління в Україні та зарубіжних країнах. Вивчено необхідність створення субрегіональної асоціації органів місцевого самоврядування в Українському Придунав'ї.

Ключові слова: субрегіон, управління субрегіоном, сталий розвиток, NUTS.

Постановка проблеми

В сучасних економічних умовах надзвичайно важливо досягнути стабільного соціо-еколого-економічного розвитку та підтримувати якість життя населення на належному рівні. Сталий розвиток – керований процес змін, у якому експлуатація природних ресурсів, напрями інвестицій, орієнтація науково-технологічного розвитку, процеси розвитку особистості та інституційні зміни узгоджені між собою і зміцнюють теперішній та майбутній потенціал для задоволення людських потреб та прагнень таким чином, щоб існу-

вав баланс між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі.

Більшість економічних теорій розглядає концепцію сталого розвитку лише на національному або регіональному рівнях. Проте в Україні для визначення точок інноваційного зростання та забезпечення достатньої якості життя населення необхідно проводити дослідження на більш низькому рівні. Таким може бути рівень субрегіону. Використання такого підходу дасть змогу поєднати зусилля влади, науки, бізнесу та громади для досягнення стабільного зростання в усіх сферах діяльності людини.

Першим кроком визначення можливостей формування системи сталого розвитку на субрегіональному рівні має бути визначення поняття «субрегіон» на законодавчому рівні. Українське законодавство сьогодні юридично не встановлює дефініцію терміну «субрегіон», однак видається, що наявно таке поняття де-факто все ж введено. Як приклад, наведемо Постанову Кабінету Міністрів України від 31 березня 2004 р. № 428 «Про затвердження Програми комплексного розвитку Українського Придунав'я на 2004–2011 роки» із змінами, внесеними згідно з постановами КМ № 580 від 25.06.2008 р. та №1120 від 07.10.2009 р. [1].

Субрегіон – це невід'ємна частина території регіону, що має певні відмінності від інших частин його території у географічному, економічному та/або соціальному сенсі та відповідає європейській класифікації NUTS-3. Зауважимо, що в Україні поняття «субрегіон» практично не досліджене і де-юре відсутнє в українському правовому полі. Поняття агломерація згадується в приблизно десяти нормативних актах, але більше належить до сфери містобудування та екологічного права, не являючись категорією права конституційного. У світовій практиці агломерація і навіть мегаполіс можуть бути субрегіоном, але субрегіон – це далеко не завжди агломерація чи мегаполіс. Субрегіон – це не обов'язково територія з високим рівнем урбанізації.

Важливо, що Міністерство регіонального розвитку та будівництва України при розробці і затвердженні проекту Концепції реформи адміністративно-територіаль-

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Мета

Матеріалу

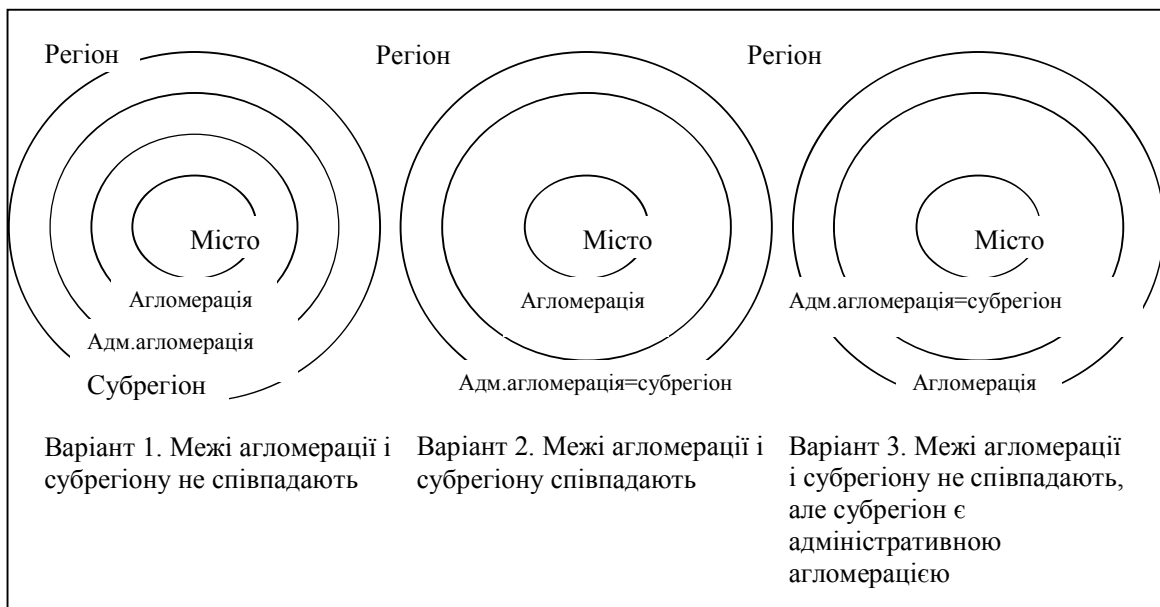

Рис. 1. Ієрархія рівнів субрегіональних структур